

Chlebíčky pro nepřítele

**Kdo stál za atentátem na protektorátní novináře?
Ministerský předseda Alois Eliáš.**

Armádní generál Alois Eliáš

Večer ve středu 18. září 1941 pozval předseda protektorátní vlády Alois Eliáš do reprezentativního sálu Kolowratského paláce sedm prominentních novinářů. Donutily ho k tomu útoky v tisku a na různých schůzích, kde ho kolaboranti kritizovali, že neprojevuje dost nadšení pro Hitlerovo Německo. A tlačil ho k tomu i protektor K. H. Frank. Eliáš, ruský legionář a československý generál, který bez ohledu na riziko udržoval styky s odbojem, se podvolil. Ovšem na schůzku se důkladně připravil. Předně požádal profesora Františka Patočku, vedoucího mikrobiologického ústavu, o dodání bakterií k otravě, kterou měly – jak jinak – způsobit až se zpožděním.

Patočka tím pověřil své asistenty Vladimíra Wagnera a Ivana Málka. „Žádal nás o pomoc, protože sám neměl přímou možnost získat virulentní kmeny vhodných mikrobů,“ napsal Wagner v memoárech Symptomy bezmoci. „Radili jsme se nějakou dobu a výsledkem bylo, že Málek obstará a v potřebném množství vypěstuje virulentní tyfové bacily a já udělám totéž s mikrobry tuberkulózními, vypěstovanými z rozpadové formy souchotin. Dodali jsme toho Patočkovi tolik, že to snad stačilo k nákaze půlky města.“ Chlebíčky připravila doma paní Eliášová. Podle Wagnera je potom zanesli do ordinace známého urologa profesora Miloše Kliky. Historici Jaroslav Čvančara a Jan B. Uhlíř získali začátkem 21. století Klikovy poznámky, z nichž vyplývalo, že pouze čtyři porce byly otrávené. A skutečně – po několika dnech si stěžovali na zažívací potíže čtyři ze sedmi hostů. Šéfredaktora Českého slova Karla Lažnovského dokonce hospitalizovali ve vinohradské nemocnici, ale pak ho gestapáci převezli do podolského sanatoria, které patřilo SS. Tam 11. října zemřel.

Třebaže K. H. Frank a další nacističtí funkcionáři podezřívali Eliáše z atentátu, nic mu nedokázali. Německá kriminálka ani gestapo, stejně jako jejich bakteriologové, na nic nezákonného nepřišli. Možný důvod popsal Wagner: „Brzy na to zašel do našeho ústavu doktor Otto Ernst,

Mikrobů bylo tolik, *že by snad stačily* k nákaze půlky města

Karl Hermann Frank, Reinhard Heydrich, Horst Böhme

asistent německého univerzitního bakteriologického ústavu. Po několika povšechných frázích se jakoby mimochodem zmínil o tom, že dostali k bakteriologickému vyšetření materiál odebraný otráveným novinářům, že však v něm nic nenašli. Projevil také zájem, jestli něco najdou ve Státním zdravotním ústavu, kam materiál rovněž poslali. (...) Hned mi bylo jasné, kam míří – především nás chtěl varovat, že tu je podezření. Dále šlo vlastně o nepřímý pokyn, abychom si negativní nález zajistili i ve Státním zdravotním ústavu. Doktor Ernst zřejmě přesně věděl, o čem jde, a to, že se nic nenašlo, považuji za jeho záměrné přehlédnutí. Vždyť mikrobů muselo být až ve zvracích nebo ve stolici na milion. Ihned jsem zajel do SZÚ a rovnou k Raškovi (Karel Raška, tehdejší lékař SZÚ, se později stal mezinárodně uznávaným epidemiologem – pozn. red.). Zeptal jsem se ho, zda už mají dotyčný materiál – potvrdil to. Další větou jsem mu naznačil, že by bylo dobré, kdyby se u něj taky nic nenašlo. Raška se na mě jenom pronikavě podíval, chvíli přemýšlel a pak kývl hlavou.“

Nový říšský protektor Reinhard Heydrich nechal Eliáše 27. září 1941 zatknout. Uvězněný generál všechna podezření o své neloajalitě vůči okupantům odmítal a o chlebíčkovém atentátu nic neprozradil. Po Heydrichově smrti Němci Eliáše 19. června 1942 popravili. Byl to jediný předseda vlády v okupovaných zemích, který skončil před popravčí četou. ■